№ 20.

Redakcija un kantoris: L. Miesnieku ielā 12. Tālrunis 80-69. Pasta kaste 842. Telegramu adrese: Rigā, — Laikmets. Redakcija atvērta no 5—7 vak. Kantoris darbdienās 8—6 vak., svētdienās 8—10 rītā.

Rīta laikraksts

LAIKMETS

Abonešanas maksa: 1 mēn. bez piesūt. Ls 1.50 ar piesūtīšanu Ls. 1.80. uz ārzemem — Ls. 3.

6 sant.

Sludinajumi: viensl. petit rinda tekstā 50 sant., slud. dajā, firmu un izpriecu slud: 20 s., pārejie 14 sant., darba piedāv. 6 sant. + 5% sludin. nod. No ārzem. 100% dārg

1. gads | Otrdien, 25. novembrī | 1924

Awischu isdalamàs weetas,

kuras sanehmuschas „Laikmetu" pahrdoschanai pa numureem, luhdsam **nokahrtot rehkinus par** nowembra mehnesi peesuhtiteem eksemplareem, kà ari pasinot, zik **eksemplaru suhtit dezembra mehnesî.**

„Laikmeta" kantoris.

Politiskà pahrgrupeschanàs

Sakarà ar tuwàm pilsehtu un Saeimas wehleschanam daschadàs politiskàs grupas un grupinas sahk rositees: schkelas, weenojas, taisnojas nahkamo wehletaju preekschà un meklè pretneeka wainas. Labais spahrns ar „Latwijas Sarga" un „Latwja" aktiwisteem preekschgalà, kuri ahreji gan lamajas, bet eekscheji gluschi labi saprotas, grib kopigi eedsihwotees uz Semneeku Saweenibas rehkina, nodibinajuschi sawu Nacionalo Semneeku Saweenibu, wisadi dulko uhdeni, lai labaki waretu noswejot treknos saimneekpapas. Wineem buhs sawi panahkumi, jo saimneeku starpà ir daudz ihstu needristu, kas ar lihdzschinejo Semneeku Saweenibas laiposchanu naw apmeerinati, bet prasa pilnigi nesajauktu melnu krahsu. Ari Semneeku Saweenibas treisais spahrns saktiski noschkehlees, isdodams sawu laikrakstu „Balss", kurà pahrmet Semneeku Saweenibai klikes garu un sabeedribas ismantoschanu sawu personigo weikalu interesês. Paschi sewi tee reklamè par ihsteem semneeku aisstahwjeem, kaut gan ir pumpurs pee ta pascha pussakaltuschà Semneeku Saweenibas koka. Demokratiskà Zentra blokam, kà agrak, truhkst eekschejas weenibas un mugurkaula. Kopà tàs pagaidam tura tikai kopiga weikala intereses, bet par kahdu idejisku saweenibu newar buht runas, jo winà sastopas zilweki, sahkot ar wisreakzionarakeem eeskateem un beidsot ar gluschi godigu demokratu. Zemnaimneeki un massemneeki dalas wairakàs dalàs. Blakus Bauera grupai Fr. Jansons dibina sawu grupu, jo grib par waru eetikt Saeimà. Dala jaun- un massaimneeku noschkiras pa kreisi un eet kopà ar strahdneekeem, kas ari ir weenigi pareisais darba semneezibas zelsch. Ne masak raibi klahjas muhsmahju abàm sozialistu grupam, kaut gan masineekus apsihmet ar scho wahrdu war tikai ais tradizijas, jo pateesibà wini no sozialisma baidas wairak kà siksparhnis no gaismas. No sozialdemokratijas, ais prinzipielàm nesakkanàm, isstahjuschees wairaki redsami beedri (Kurzijs, Jablonskis, Dselsits) un mums buhtu interesanti kaut ko tuwaki dsirdet par schis aiseeschanas eemesleem. Jau agrak no schis partijas aisgahja weens no winas lidereem Buschewizs, kamehr otrs bijuschais lideris Fr. Menders nenem partijas dsihwê gandrihs nekahdu dalibu. Wiss tas, kà ari s. d. pehdejà laika nepeelaischamà taktika pret zitadi domajoscheem strahdneekeem ahtri tuwinajis scho partiju sabrukumam un speedis domat par apweenoschanos ar masineekeem. Prinzipiela starpiba schais abàs partijàs wairs nepastahw, jo sozialdemokrati tagad eet to paschu zelu, ko pirms dascheem gadeem sahka eet masineeki: reformisma un oportunisma zelu. Masineeki, leekas, ari naw pretim apweenoschanai. Tas wineem politiski un saimneezisku pat isdewigi. Satwersmes Sapulzê winu bija 17, Saeimà 7, bet nahkoschà parlamentà war zeret tikai uz pahris weetam, jo ais wineem wairs nestahw daudzàs laukstrahdneeku saweenibas nodalas, kà pirms 3 gadeem. Ari awisi „Darba Balss", kuru neweens nelasa, ar personigeem lihdzekleem usturet isnahk par sahlitu. Bez tam, kamehr masineeku partija wairs naw ministros, winas maks un lihdz ar to kareiwiskais gars stipri saschluzis. Tà tad apweenoschanai ir ekonomiska un idejiska base.

Sakarà ar schahdu pahrgrupeschanos war nahkt pahrmainas tagadejà koalizijas waldibà. Masineeku ilgas pehz portfeleem ir leelas un tadehl winu oposizija pret tagadejo koaliziju samasinajusees gandrihs lihdz nullei. Sak', laischat tik muhs eekschà, gan sadsihwosim. Sinamas isredses ir ari Semneeku Saweenibas kreisajam spahrnam. Ofizialà waldibas krise ir itkà pahri, bet faktiski wina pastahw un koalizijas paplaschinaschana ir tikai laika jautajums. Baumas, ka sozialdemokrati pirms wehleschanam domà nostahtees oposizijà, lai atguhtu tautà saudeto prestischu, leekas, naw dibinatas. Sozialdemokrati paschi sin, ka ar to nebuhs lihdsets, jo labak koalizijas sihle rokà, nekà sozialisma medris rokà.

Protesti pret politisko slepkawibu Igaunijà

Sinas par politisko slepkawoschanu Igaunijà issauza weselu saschutuma wilni wispasaules strahdneekos. Berlinê strahdneeki noturejuschi leelu sapulzi Berlines polizijas presidija nama preekschà, kurà protestejuschi pret Berlines polizijà peelaistàm nebuhschanam un pehz tam sapulze peenehmusi asu protesta resoluziju pret Igaunijas un Amerikas bendu teesam. No Jenas nosuhtita Igaunijas preekschstahwim Berlinê sekoscha protesta resoluzija: „Jenas proletariata masas issaka protestu pret igaunu kauna darbu un isteiz 159 noteesateem sawas rewoluzionaràs simpatijas. Jenas strahdneeki apelè pee wahzu un wispasaules proletariata un usaizina wiseem spehkeem zihnitees pret igaunu bendu waldibu, kà ari pret wahzu un polu schkiru teesu.

Tscheku strahdneeku partija islaidusi ussaukumu, kurà issaka noteesateem igaunu proletareescheem sawas dsilakàs simpatijas un sawu brahligo solidaritati. Tscheku proletariats lihdz ar wiseem kapitalistiskàs walstis apspeesteem strahdneekeem, lihdz ar waronigo Igaunijas proletariatu, zihnisees, lai kapitalistiskà strahdneeku bendeschana wisà pasaulê mitetos. Tà sino wahzu strahdneeku laikraksti.

Maskawas laikraksti eeweeto asas kritikas, un saka, ka wisa ta leeta inszeneta no prowokatoriskeem polizijas agenteem. Kà apwainoschanas materiali zirkulejuschi speegu sinas par noteesato runam strahdneeku sapulzês. Pleskawà, Harkowà un z. pilsehtàs notikuschas plaschas strahdneeku demonstrazijas pret Igaunijas teesu.

Pehz Igaunijas pilsonu preses sinam, ar scho prahwu teesas tribine teekot izmantota preeksch komunistiskàs propagandas.

Walsts partija

Kad daschas deenas atpakal „Laikmetà" parahdijàs raksts sem nosaukuma „Astes partija", tad, neraugotees uz to, ka tur wahrdà nebija mineta neweena partija, sozialdemokrati to bija atteezinajuschi uz sewi un tuhlin otrà deenà „Sozialdemokrats" bija atradis par nepeezeeschamu weltit schim jautajumam wairak olektes garu eewadraksstu, isteikdams nepeekrischanu tahdam nosaukumam. Apsihmejums a s t e s p a r t i j a preeksch sozialdemokrateem ir deesgan sihmigs, bet schkeet, ka wini wehlas un wairak pelnijuschi zitu, peemehrotaku, nosaukumu, un proti — w a l s t s p a r t i j a. Un luhk, kamdehl:

Wiseem, kureem kaut zik ir pasihstama strahdneeku kustiba, buhs sinams, ka strahdneeku organisaziju galwenais usdewums ir organiset strahdneezibu, iskopt winas pasaules ussskatu, padarit winu schkiras apsinigu, lai tad strahdneeziba, apsinotees sawu stahwokli sabeedribà un pareisi nowehrtejot ar stahklus, waretu organiseti ussstahtees un aisstahwet sawas intereses. Ais ta eemesla ari pirmskara sozialistiskàs partijas leelu wehribu peegreesa organisaziju isweidoschanai un werschas par dilona un ziteem lipigu slimibu perekleem. Tahda ir parastà kahrtiba. Un weenigà iseja no schi stahwokla laukstrahdneekam, eejuhgtees k l a u s c h o s, neraugotees uz to, ka klauschi jau Kerenska laikà Latwijà tika aisleegti.*)

Eeksch kam pastahw schee klauschi? Tà kà strahdneekam ir teesme uz gimenes dsihwi un prezetam kalpam naw pee saimneeka telpu, tad tas ir ar meeru par masako buhdinu atkalpot taisni tik daudz deenu, waj nedelu, jeb mehneschu, zik saimneeks, kas scho buhdinu uszehlis, peeprasa. Un jo sewischki, kad sawà laikà laukstrahdneeku algas pazehlàs, „saimneeki ar galwu" isrehkinaja, ka tas ir wislehtakais semes apstrahdaschanas lihdzeklis. Raug' motiws, kadehl kalpu laudis lausàs pehz sawa kaktina un semes stuhrischa, pat ja tas bij nepeeteekoschs un ja klauschas janostrahdà tahlu, pee saimneeka.

Mums pilsehtàs ir, kaut ari neapmeerinoschs, saws dsihwoklu ihres likums ar noteiktu un aprobeschotu ihres maksu. Pilsehtà naw parasts, ka dsihwokla dehl jaeet k l a u s c h u d a r b o s. Uz laukeem par wisu ko interesejàs: kà strahdàs, kà baros, kà maksàs. T i k a i n e p a r t o, k u r u n k à d s i h w o s. Pee mums, jo sewischki pehdejà laikà, nodibinajees prinzips: l a u k i l a u k s a i m n e e k e e m. Teem ir sawi „saimneeku gali" jeb wseli ehrbegi ar „klajorem" un pat „diwàm nullem" (jeb wismaz weenu). Kalpeem pirtinas, kopejs kambaris jeb wislabakajà gadijumà atsewischkas „buhdinas".

Jo launi apstahkli ir pehz kara. Ja

*) Scho Kerenska laiku likumu, kas naw pee mums atzelts, d e r a t g a h d i n a t. „Pagaidu waldiba ar schurnala lehmumu no 15. aprila 1917. g. nolemj: a i s l e e g t eeweetot r e n t e s l i h g u m o s par j e b k u r a s s u g a s s e m e m Baltijà noteikumus, kas nsleek r e n t e s w e e t â a t k a l p o s c h a n u d a r b a d e e n a s (tà sauzamos klauschus)". Kà redsat, schis aisleegums sihmejas ueween uz muischneekeem, bet ari uz pahrejeem semju ihpaschneekeem. Un buhdneekeem kopà ar buhdinu tatschu „isrentê" ari semes (protams, saimneekam nederigos) gabalinus.

Laukstrahdneeku dsihwokku jautajums jeb papreekschu zilwekeem, tad lopeem!

Pee mums patlaban ir pee 200.000 laukstrahdneeku, no teem dala ar gimenem. Laukstrahdneeku skaits i r l e e l a k s, n e k à s a i m n e e k u s k a i t s. Tagad, kad patlaban norit lauku paschwaldibu wehleschanas, schkeet, itin dabiski pakawetees pee jautajuma, kà uz laukeem m i t i n a s schee bessemneeki, kas ar sawu darbu ustura (protams, kopà ar pilsehtu strahdneekeem un to darbigo semneeku masu, kas nedsihwo no swescha darba), tagadejo Latwiju. Un ja schi mitinaschanàs ir nepeeteekoscha waj pawisam launa, tad tatschu buhtu dabiski, ka partijas, kas swejo pehz strahdneeku balsim, ari paruhpetos, kà schee strahdneeki dsihwo.

Deemschehl, palasot schi gada wehleschanu ussaukumus un wispahri wehleschanu literaturu, ta israhdàs s e w i s c h k i b e s s a t u r i g a. Weenigà un wisradikalakà prasiba ir galwas naudas atzelschana, un ari ne tadehl, ka ta gulstas smagi uz masam, bet kà „netaisnigs nodoklis", kas demokratiskai walstij g a l i g i nepeemehrots. Tà tad uz demokratisku peeklahjibas likumu pamata! Tomehr es nesinu, waj swarigaks ir jautajums par wehsturisko „pusotra rubla astondesmit" nomaksu, ko atzehla zariskà waldiba un no jauna eeweda tagad, jeb jautajums, k u r g a l w u n o l i k t, tas ir par ikdeenischko dsihwokli. Tas blakus algai un usturam, ir tomehr noteizoschs dsihwes jautajums, kuram peekriht taisni uz laukeem daudz leelaka nosihme, nekà parasti doma pilsehtneeks — awischneeks.

Parasts ir domat, ka lauzineeki ar wisu ir apgahdati, tà ka pilsehta strahdneekeem tikai jaapskausch lauku kalpi. Pateesibà dsihwokku jautajums uz laukeem ir daudz gruhtaks, nekà pilsehtàs, un strahdneezibas peenahkums ir peeprasit neween w e e n a d u s d a r b a a p s t a h k l u s lauku un p i l s e h t a s s t r a h d n e e z i b a i, bet jo sewischki w e e n a d u s d s i h w o k l a a p s t a h k l u s. Ja ari pilsehtàs tee ir nepeeteekoschi, tad tomehr tee ir, bet u z l a u k e e m t o p a t n a w. Pirtinas, buhdinas, kopeji kambari, kuros sabahsti parasti bez isschkiribas wihreeschi un seewetes, pahr- ir wislehtakais semes apstrahdaschanas lihdzeklis. Raug' motiws, kadehl kalpu laudis lausàs pehz sawa kaktina un semes stuhrischa, pat ja tas bij nepeeteekoschs un ja klauschas janostrahdà tahlu, pee saimneeka.

Mums pilsehtàs ir, kaut ari neapmeerinoschs, saws dsihwokku ihres likums ar noteiktu un aprobeschotu ihres maksu. Pilsehtà naw parasts, ka dsihwokla dehl jaeet k l a u s c h u d a r b o s. Uz laukeem par wisu ko interesejàs: kà strahdàs, kà baros, kà maksàs. T i k a i n e p a r t o, k u r u n k à d s i h w o s. Pee mums, jo sewischki pehdejà laikà, nodibinajees prinzips: l a u k i l a u k s a i m n e e k e e m. Teem ir sawi „saimneeku gali" jeb wseli ehrbegi ar „klajorem" un pat „diwàm nullem" (jeb wismaz weenu). Kalpeem pirtinas, kopejs kambaris jeb wislabakajà gadijumà atsewischkas „buhdinas".

Jo launi apstahkli ir pehz kara. Ja

Lauku korespondenti

sinojeet redakzijai par wehleschanu isnahkumeem.

beedru idejikkai audsinaschanai. Katrai partijai bija saws teoretisks schurnals, bes tam ari pahrejà partijas prese sneedsa plaschakus teoretiskus rakstus par prinzipieleem un taktikas jautajumeem.

Bet ko mehs tagad redsam pee muhsu sozialdemokrateem? Idejiskàs, marksistiskàs audsinaschanas laukà partija nedewa neko. Teoretiski, prinzipieli jautajumi jau sen naw redseti partijas preses slejàs. Toteesu partijas "zentralorgans ir pahrpildits ar raksteem par walsts politikas jautajumeem. Tur juhs katru deenu atradiseet garu garos rakstus par „Lineem", „Mescheem," „Lauku buhwneezibu" u. t. t. Tur juhs redseseet, ka partijas lideri waiga sweedros nopuhlas aisstahwet tagadejo waldibas koaliziju un atspehkot pret winu wehrstos usbrukumus, bet juhs tur welti meklesseet rakstus par degoscheem strahdneeku dsihwes jautajumeem, par strahdneeku kustibas teoretisko un organisatorisko isweidoschanu, par taktikas jautajumeem, par taktikas peeskanoschanu laikmeta prasibam. Zitkahrt tik raschigee partijas teoretiki tagad, leekas, sawu spalwu noslehpuschi.

Ja ari partijas prese pa reisei usstahjas par strahdneezibas aisstahwi un formulè sawas prasibas strahdneeku labâ, tad tàs katrreis teek saskanotas ar walsts interesem un winu realisescha na prasita par tik, par zik tas nerunà preti walsts interesem. Bet walsts intereses, kà sinams, ir mantigàs schkiras intereses. Zenschanàs par katru zenu spehlet realpolitiku lomu, saskanot strahdneezibas intereses ar walsts interesem, sozialdemokratus ir pilnigi atsweschinajusi no strahdneezibas un padarijusi to par ihstu walsts partiju. Partijas lideri sawà realpolitiku lomà ir eedsihwojuschees tik tahlu, ka sahk pahrspeht pat pilsonus sazensibà pehz Saeimas deputatu sehdekleem, direktoru weetam bankàs un banku padomês u. t. t. Tikai strahdneezibai no schìs realpolitikas, kura ir isdewiga atsewischkeem partijas lidereem, nekahda labuma neatlez un wina war kalpot tikai kà lihdseklis tikt pee scheem labi atalgoteem amateem. Jadomà, ka ar to stahw sakarà ari partijas pasiwitate strahdneezibas apsinas iskopschanà, jo schkiras apsinigi strahdneeki tatschu nelaus sewi tà ismantot un neatbalstis tahdu politiku.

Zeresim, ka schoreis sozialdemokrati neprotestès, jo nosaukums walsts partija tatschu pareisi ispausch partijas patreisejo politiku.

Latwija

Pagastu padomju wehleschanu isnahkumi (telefonograma)

Preekules pagastâ eewehleti jaunsaimneeki ar laukstrahdneekeem 8, semneeki-wezsaimneeki 7. Lihdsschinejà padomê bij wezsaimneeki 9, jaunsaimneeki 6. Peedalijuschees wehletaji 466 no 670 balsosteesigeem.

Asites pagastâ dabujuschi — jaunsaimneeki 7, wezsaimneeki 6, atsewischki nenoteiktà polit. wirseena 2. No 969 balsosteesigeem wehleschanâs peedalijàs 517.

Bunkas pag. eewehleti jaunsaimneeki 7. wezsaimneeki 5. Lihdsschim padomê pahrswars bij wezsaimneekeem.

Bahtes-Wainodes pag. Wainodes apdsihwotà weetà (meestà) eewehleti jaunsaimneeki 4, no darba lauschu listes 4, pilsoni 4, no apweenotàs semturu (wezsaimneeku) listes 6. Kopâ 18 lozekli.

Bahtes pagastà eewehleti jaunsaimneeki 5, apweenotee semturi (semneeku saw.) 7, wezsaimneeki 5, jaunsaimneeki 2, sabeedriskee darbineeki (pilsoni) 3.

Preekule Kursemê. Nakti us 23. now. nodega Preekules „Beltenu" mahju labibas schkuhnis, kurâ atradàs kuhlejs un traktors. Kuhlejs ar traktoru peedereja Anderam un bij apdroschinats. Aisdomas kriht us Anderu, par tihschu dedsinaschanu. Saudejumi us 800.000 rbl. Lai slehptu wainigo pehdas, tuhlin pehz uguns pamanischanas sinots polizijai, ka dedsinaschana ir komunistu roku darbs. J. Padehls.

Kauschanàs starp SSS. un Naz. kluba beedreem

notikusi Siguldas stazijà starp SSS. beedreem, brahleem Raslaweem un Nazionalà kluba beedreem, pee kam lihds asinim peekauts „klubists" K.— Par notikuscho sastahdits protokols.

Sauka. Skolotaji plehschas. Pagahjuschâ mahziba3 gadâ, nesaskanu dehl ar skolas „preekschneeku" P. T., bij jaaiseet Dsehrwes skolas skolotajam A. Orei. Schogad „plehschas" Descha skolas „preekschneeks" A. R. ar sawu kolegi P. L. dsihwokla jautajumâ. „Ruhgst" kautkas ari starp Kesteru skolas skolotajeem, Raksturigi tomehr tas, ka kildojas „pilsonisski noskanoti" pedagogi, kamehr strahdneezibas skolotaju starpà walda saskana. Pilsonisskee skolotaji sabeedriskà dsihwê dalibas nenem, bet „scheptejas" gar nosolitajeem Saukas muischas ahboleem un zitàm tamlihdsigàm padarischanam, turpretim, strahdneezibas skolotaji tschakli strahdà sawas schkiras kulturelo darbu. —s.—

Saldus. Scheit pastahw elektriska apgaismoschana no wahzu okupazijas laikeem. Strahwu apgahdaja ruhpneeks Wizinskis, nemdams no eedsihwotajeem pahrmehrigi augstu maksu. Pelna bij laba, jo minetam W. elektriskà stazija pehz wahzu aiseeschanas nahza rokâs pilnigâ kahrtibâ. Tagad, kad bij jakeras peewadu remonta, W. strahwas raschoschanu pahrtrauza, negribedams eeguldit wispahr derigâ usnehmumâ sawu pelnu. Ar tahdu pat, eedsihwotaju ismantoschanas noluhku, nodibinajàs minetam mehrkim akziju sabeedriba „Ausma", kuru Fin. min. neapstrinaja. Tà tad eedsihwotaji paliks bes gaismas pateizotees weetejo eestahschu pasiwitatei.

Wentspils. Kà „J. Ds." sino, streiku ussahkuschi weetejà teatra akteeri par algas neismaksaschanu. Teatra wadibâ galweno lomu spehlè weetejais nazionalais klubs un tas paspehjis nosaimneekot teatri lihds bankrotam.

---

saimneeki sawus noputinatos „galus" no jauna sazehluschi, tad par kalpeem pawisam aismirsts.

Weena no swarigakajàm wajadsibàm ir dsihwokku jautajums. Ko schini sinà waretu darit lauku paschwaldiba? Winai, ja tani buhtu laukstrahdneeku un winai draudsigu sihksemneeku (jaunsaimneeku) wairakums, buhtu leeta janoskaidro, jaeezel dsihwokku pahraudsiba (kamehr naw peenahzigas lauku darba inspekzijas) un jausstahda sawa programa, ko darit, pehz kuras tad jazihnas.

Schis zihnas pamatdoma: apkarot dsihwokla jautajumu, kà ismantoschanas lihdsekli, un gahdat dsihwokku apstahkius, nemasakapmeerinoschus, kà pilsehtas strahdneekeem. Ja us jaunu dsihwokku zelschanu ahtras zeribas naw, tad japeegreesch wehriba pastahwoscheem.

1. Jausnem wisas dsihwoschanai peemehrotas telpas, isejot no ta prinzipa: wispirms zilwekeem telpas, tad lopeem. (Laukstaimneeki spreesch otradi.)

2. Jaisnihzina wisas dsihwokku (ar semi waj bes tàs) atdoschana pret atkalposchanu, deenineekeem, nedelneekeem, u. t. t., (klauschu sistema), pahrwedot tos us likumigi reguletu ihres nosazischanu, atsawinot wisas brihwàs telpas.

3. Jasaschaurina saimneeku un to gimenu telpas, paplaschinot us ta rehkina strahdneeku telpas.

4. Jaisswed likumigâ kahrtâ noteikums, ka algas grahmatinâ jaatsihmè noteikta maksapar dsihwokli, kas nedrihkst pahrsneegt sinamu noteiktu dalu no kopalgas, kà ari ihres taksi.

5. Janoteiz, ka peem. Danijâ, dsihwokku telpu minimumi kalpeem.

Protams, wisi schee lihdsekli neisschkir ne dsihwokku, nedz paschu kalpu jautajumu galigi. Bet tee buhtu weens solis us preekschu. Un ja jaunsaimneeki sahk domat par kopâ eeschanu ar laukstrahdneekeem — tad ari wineem schini sinà japabalsta laukstrahdneeki. Jaunsaimneeki ir eeintereseti, zik tahlu wini ir eeskaititi laukstrahdneeku skaitâ (sesonas, t. i. wasaras strahdneekos waj algadschos). Lihds schim wineem par winu dsihwokleem — neka neatrehkina un schini sinà wini paschi ir algu nositeju rindàs.

Tas ir weens reekstS, ko lauku wehletajeem wajadseja atkost. Atminat: **Papreekschu zilwekeem, tad lopeem!**

M.

Anatola Fransa

Pingwinu Sala

Otrà grahmata

Senlaiki

(Turpinajums).

Tapehz man leekas nekaunigas tàs seeweetes, kas schais leetàs grib pamahzit wisgudrako no kehnineem. Mans tehws, ja juhs ween man tizat, neistaujajeet schai sinà deewbijigo Orberosu. Pee tam, kad wina sawas domas buhs isteikusi, juhs buhseet tik pat gudrs, kà eepreeksch. Jaunawibu tik pat gruhti peerahdit, kà usglabat. Plinijs mahza sawa wehsturê, ka jaunawibas eesihmes ir tikai schkeetamas waj loti nenoteiktas. Daschas no seeweetem, kaut gan nes wisas tschetrpadsmit iswirtibas sihmes, engku azis tomehr ir schkihstas, bet zita turpreti, pahrbaudita no godajamàm seewam sleju pa slejai ar pirksteem un azim un atrasta neskahrta, pateizas par schahdu schkeetamibu, tikai preidabigai netiklibai. Kas atteezàs us scho te swehto jaunawu, tad esmu ar meeru roku likt ugunis.

Winsch runaja tà, jo bija Satans. Bet sirmgalwis Maels to nesinaja. Winsch jautaja deewbijigai Orberosai.

— Mana meita, kà tu domà rihkotees, lai uswaretu tik breesmigu swehru kà tas, kursch tewi aprija?

Jaunawa atbildeja:

— Rihtu, saulei lezot, sasauz, Mael, tautu pakalnê, no kuras wehrojama tukšnesigà eeleja lihds Ehnu peekrastei, un esi nomodâ par to, ka neweens pingwins nepeenahk klintim tuwak, ka us peezisimts soleem, lai netiktu sagistets no puhka elpas. Puhkis isnahks no klintim, un es winam apmetischu ap kaklu sawu jostu un wedischu to pee saites kà paklausigu suni.

— Waj nenemsi tu lihdsi sew kahdu duhschigu un deewbijigu wihru, kursch puhki lai nokauj? jautaja Maels.

— Tew taisniba, sirmgalwi: es nodoschu puhki Krakenam, kursch to ar sawu dsirksstoscho schkehpu nonahwès. Un tew buhs sinat, ka augstdsimtigais Krakens, kuru skaitija par miruschu, atgreesisees pee pingwineem un nonahwès puhki. No neswehra wehdera islihdis tee behrni, kurus tas aprija.

— Tas, ko tu wehsti, jaunawa, issauzàs apustulis, man leekas kà brihnums un pahri zilweka spehkeem.

— Tà tas ir, atbildeja Orberosa. Bet sini, Mael, ka man ir atklahts, ka par sawu atpestischanu pingwinu tautai jamaksà brunineekam Krakenam ik gadu kà meslus trihssimts zahlus, diwpadsmit aunus, diwus wehrschus, trihs zuhkas, tuhkstots astoni simti mehrus labibas un dahrsajus. Tàpat tee behrni, kuri isnahks ahrà no puhka wehdera, lai peeder, klausa un kalpo minetam Krakenam wisàs leetàs.

Ja pingwinu tauta schos noteikumus neispilditu, tad salâ eeradisees jauns puhkis, wehl breesmigaks par pirmo. Es beidsu.

XIII. nodala

Alkas puhkis

Pingwinu tauta, kuru sasauzis bij sirmgalwis Maels, pawadija nakti Ehnu peekrastê lihds robeschai, ko nowilzis bij swehtais wihrs, lai neweens no pingwineem netiktu sagistets no neswehra elpas.

Nakts plihwurs klahja wehl semi, kad isdsirda dobju mauroschanu un us peekrastes klintim parahdijàs puhka nenoteiktais un reebigais stahws. Winsch lihda kà tschuhska un wina lihkumainais kermenis likàs peezpadsmit pehdas garsch. To eeraugot, puhlis isbailês atkahpjas. Bet tuhlit wisi skati wehrschas us jaunawu Orberosu, kura pirmos ausmas staros, gehrbusees baltàs drahnâs eet pa sahrteem wirscheem. Besbailigeem un tikleem soleem wina eet preti swehram, kursch breesmigi rehkdams atwer leesmojoschu rihkli. Nebeidsami isbailu un lihdsjuhtibas kleedseeni atskan pingwinu puhli. Bet jaunawa raisa sawu linu jostu, apmet ap kaklu to puhkim un wed to saitê kà padewigu suniti, skatitajeem gawilejot.

Wina bij nogahjusi jau labu gabalu, kad parahdijàs Krakens, brunojees ar sposchu schkehpu. Tauta, kas domaja to miruschu, eekleedsas no pahrsteiguma un preeka. Waronis metas us neswehru, apwel to un ar schkehpu usschkehrsch tam wehderu, no kura baltos kreklos, sasprogoteem mateem un saliktàm rokam iskahp masais Elò un pahrejee peezi behrni, kurus puhkis bij aprijis.

(Turpmak wehl).

Sihkumi.

Ziwilisazijas wahrdâ

Ziwilisazijas un humanisma walsts — Franzijas preekschstahwis Puankarè suhtija us Wahziju okupet Ruras apgabalu melnos kareiwjus. Kà melnee sawus usdewumus weiza, par to sin daudz stahstit wahzu strahdneeku seewas un meitas.

Tajà paschâ laikâ zitas walstis suhtija baltos kareiwjus us Maroku, Alschiru, Siriju, kur nesa kulturu soda ekspediziju darbibas weidâ, pret scho semju nazionalàs atswabinaschanàs kustibu.

Tà tad pret ziwiliseto Wahziju arabi un negeri, bet pret pehdejeem ziwilisetee eiropeeschi. Un wisš tas tikai humanisma un ziwilisazijas interesês.

—x—

Arlekins naw Arlekins

Wehstule redakzijai

Arlekins no „Sikspahrna" pasinojis sawas awises redakzijai, ka winsch naw Arlekins no „Laikmeta". Us to „Sikspahrna" redaktors ussitis sawam puisim us pleza un teizis: „Neustrauzees, mihlais ners. Juhs abus weegli isschkirt, jo tu esi gluschi melns, bet tas otrs Arlekins ir sarkans". Lai tomehr kahds krahsu aklis muhs nesamaisitu un nenotiktu tàpat, kà kahdreis diweem rakstneekeem Ed. Ramateem, kuri gribeja atklahtibai peerahdit, ka Ed. Ramats naw Ed. Ramats, es, Arlekins no „Laikmeta", paskaidroju sekoscho:

1) „Sikspahrnis" ir naktsputns, bet „Laikmets" mihl deenas gaismu.

2) „Sikspahrnis" labpraht ker „naktstaurinus" un pirms apehschanas isstahda tos dabiskâ isskatâ sawâs slejâs, par preeku wiseem naktstaurinu zeenitajeem, bet „Laikmets" prasa zilweku teesibas neween pingwineem, bet ari „naktstaurineem".

3) „Sikspahrnis" lido wezos muhros un wisur zitur, kur osch pehz kungu slakas un zepescheem, kamehr „Laikmets" ir wisbeeschaki sastopams strahdneeku un darba semneeku dsihwoklos.

4) Nemot wehrà „Sikspahrna Arlekina" melno krahsu, maso augumu un to, ka winsch parahdas tikai nakti un leelu trokšni nespehj taisit, es winu wehl lihds schim nebiju saskatijis.

5) Tà kà wisàs leetàs mihlu skaidribu, tad leeku preekschà Arlekinam no „Sikspahrna" turpmak parakstitees „Melnais Arlekins", kamehr es sihmejos augstzeenibà

Sarkanais Arlekins

Grahmatu galds

Redakzijai peesuhtiti:

Ritums 8. Weeniba 18. Lira (antologisks schurnals jaunai dsejai) 10. Kopdarbiba 46. Wispasaules ainawa 5. Atpuhta 3. Teatra wehstnesis 3. Sensazija 1—4. Swari 47. Puhzesspeegelis 47. Jaunà Balss 46. Rigaer Kalender 1925.

Redakzijas atbildes.

Purkalnam. Eesuhtitee dsejoli wehl nebij isleetojami.

O. Bet. Wehl neeet.

Katram darba cilvekam

jalasa savs laikraksts uu jacenšas to izplatit starp saviem darba biedriem.

Jo vairak darba laužu laikraksts tiks lasits, jo labaki viņš tiks nostādits.

Riga

Arodneezifkàs apweenibas brihwiba. Tautu faweenibas starptautifkais darba birojs pasinojis Latwijas waldibai, ka sakarà ar pehdejà konferenzê peenemteem lehmumeem, uf Baltijas walstim tiks komandets delegats, lai nofkaidrotu, waj schinis walstis pastahw pilniga arodneezifkas apweenoschanàs un saimneezifkàs zihnas brihwiba. Delegats Fufs Rigà eeradischotees nowembra beigàs.

Koalizijà eeet masineeki. Waldibas koalizijas jautajumà paschreis teek westas sarunas ar s. d. masineekeem, par kureem tahlak uf labo pusi sozialdemokrati, kà noteizoschee negribot eet.

No masineekeem galejo atbildi wajadseja sanemt wakar. Prinzipielupeekrischanu wini jau dewuschi un zer schai jautajumà panahkt weenoschanos.

Atstahdinats no amata Armijas apgehrbu darbnizas preekschneeks pulkwedis Franzis, kà „J. S." raksta, sakarà ar darbnizàs useetàm nelikumibam. Ka te atkal osch pehz leelakas panamas un leeleem walsts saudejumeem, to lasitajs nopratis no tam, ka pulkwedis atstahdinats, bet ne aisgahjis uf personiga luhguma, kà wisi ziti augstu amatu eeredni, kuru reforos pamanita smaka.

Weena pati kahpostu panama armijas noliktawàs atkal dodot walstij 2.000.000 rbl. saudejumus. Leetu ismekleschot. Bet pulkwedis Dambits jau sen atluhdsees un aisgahjis.

Walsts kontroles atklahjumi Semkopibas ministrijà. Rewisija konstatejusi:

Uf agraràs reformas likuma pamata pahrnemtàs laukfaimneezibas maschinas notakfetas pahrak dahrgi, kapehz walsts zeetusi leelus saudejumus. Tà Alswiku muischà atfawinatà kulmaschina notakfeta par Ls.3333.— betpahrdota par Ls. 2200.—

1921. g. nopirkti Rigas issi. 2 traktori par 1.125.000 rbl. Schee diwi traktori nekur naw eegrahmatoti un wehlak nozenoti par 640.000 r.

Laukfaimneezibas departaments nopirzis leelu wairumu maschinu; pee scho maschinu likwideschanas tas zeetis saudejumus uf daschàm maschinam lihds 50 proz., pat 70 proz.

Latwijas swejneezibas un siwkopibas weizinaschanas beedribai issneegti 2500 lati siwju perinatawas eerihkoschanai Wezfalazê. Beedriba naudu aisdewusi kahdam Pusildam, kursch to noguldijis kasê. Siwju perinatawu naw nemas eesahkts eerihkot.

Pawisam neapmeerinoschà stahwokli israhdijuschees norehkini par Latgales rajona laukfaimneezibas beedribu faweenibai issneegto pabalstu isleetoschanu. No pabalsta sumam maksata atlihdsiba waldes lozekleem un saweenibas sekretaram par waldes sehdem (wairak par 75.000 rbl.), pirktas biletes teatros un uf dseesmu swehtkeem (wairak kà 6000 rbl.) nopirkti slimi waislas lopi. Nepareisi isleetotà pabalstu kopsuma istaisa Ls. 17.170. — 99, t. i. wairak par 850.000 rublu. Semkopibas ministrija neesot spehrusi sòlus scho nebuhschanu nowehrschanai.

Nazionalisti spezialisejas. Pehz „L. W." sinam, skandalà IMCA telpàs pa preekschlasijuma laiku, nehmuschi aktiwu dalibu spezialisejas nati Nazionalà kluba peekriteji.

Kareiwja paschnahwiba. 20. nowembri noschahwàs uf postena stahwoschais 9. Reseknes kahineeku pulka kareiwis Sneedsinsch.

Paschnahwibas eemesli, par kureem tas loti beeschi suhdsejees, ir pahrleezigi stingrà disziplina, zaur ko tam nahzees daudz zeest. Sch. g. sahkumà Sneedsinsch eesaukts kara deenestà, wina tehws tizis issweests no mahjam. Tehws padots liktena warai, nehmis tragisku galu — pakahrees. Par tehwa nahwi nelaimigais kar. bijis satreekts un beeschi runajis par paschnahwibu.

—eds.

Usbrukums. Swehtdeen, Martas eelà nepasihstamas personas usbrukuschas twaikona „Biruta" matroscheem Halatowam un Timmesam. Matroschi peekauti un sadurti nascheem.

Ahrsemes

Sagaidams karsch Egiptê

Sakarà ar anglu generala Li-Steka noschauschanu, spaidi pret nemeerneekeem Egiptê un Sudanà peenemas. Angli nosuhtijuschi uf Egipti wairak bataljonus kara spehka no Maltas un Gibraltaras. Ari wairakeem kara kugeem dota pawehle dotees uf Kairu. Anglu prese, kà LTA sino, ari kritisê Egipti. 1922. gadà Anglija peeschkihrusi ar swinigu deklaraziju Egiptei neatkaribu. Atklahti palikuschi 4 jautajumi: 1) Sudanas stahwoklis; 2) garantijas par kugneezibas brihwibu Suezas kanalà; 3) ahrsemneeku interesschu un koloniju aissardsiba Egiptes robeschàs; 4) Egiptes aissargaschana pret ahrwalstu usbrukumeem. Tà kà sarunàs ar Anglju Saglulpaschà turejis kontaktu ar Anglijai naidigeem Egiptes walsts wihreem, anglu sabeedribà esot domas, ka atteezibas ar Egipti nebuhschot nokahrtojamas diplomatiskà zelà — 22. nowembri eeradàs Saglulpaschà residenzê anglu wirskomisars lords Allenbijs, wesela kawalerijas pulka pawadits un nodewa pirmajam ultimatiwu notu. Prasibas: 1) jadod peenahzigs gandarijums Anglijai, swinigi jaatwainojas, jasoda wisi wainigee un jaismaksà pusmiljona mahrzinas sterlinu atlihdsibas; 2) bes kaweschanàs jaissauz no Sudanas wisi Egiptes wirsneeki un egipteeschu kara spehka weenibas: 3) ahrsemneeku interesschu aissargaschanai Egiptes administrazijà japatur anglu juridiskee un finansu padomneeki ar wisàm pilnwaram. Anglu prese komentejot scho ultimatumu, prasa, ka „newar peelaist, ka egipteeschu agitatori sehj Sudanà nemeeru". Kara spehks Sudanà israhdijees par galweno pretanglu propagandas objektu. Anglija esot pahrwehrtejusi egipteeschu spehjas patstahwigi waldit winu semê, un tamdehl japeewelkot stingraki kontroles groschi. — Egiptes sabeedribà anglu ultimatums issauzis milsigu usbudinajumu. Egiptes waldiba sola gandarijumu dot un maksat prasito sumu, bet atteizas ewakuet Sudanu. Anglu komisars ar tahdu resultatu neapmeerinajàs, un pasinojis, ka doschot paweli Sudanas waldibai stahtees pee mineto kara spehku issuhtischanas no Sudanas neatkarigi no tam, kà isturefees Egipte. Wehrojot notikuscho, sagaidams, ka tuwakà nahkotnê sahksees karsch starp Angliju un Egipti.

Reakzija pret Kreewiju

Belgeeschu laikraksta „Foorunt" lihdsstrahdneekam Kerenskis isteizees: „Meerigas ewoluzijas zelà pahrgrosit pastahwoscho eekahrtu Kreewijà nebuhs eespehjams. To panahks tikai rewoluzijas zelà, tàpat kà gahschot zara waldibu 1917. g. Schi rewoluzija teek gatawota, tikai sjanogaida isdewigs moments winas sahkschanai".

Sakarà ar wispahrejo Kerenska un winam tuwu stahwoscho grupu un organisaziju darbibu, domà, ka teek gatawota jauna interwenzija pret Padomju Kreewiju.

Ari Wrangels, kursch paschlaik atrodas Parisê, wed sarunas ar monarkistu organisazijam par turpmako zihnu ar Kreewiju. Notureta apspreede generala Gulewitscha wadibà, kurà nolemts monarkistiskàs kustibas zentru pahrnest uf Parisi.

Frantschu-kreewu draudsiba

Pagahjuschà wasarà Franzijà nodibinajàs saweeniba „Jaunà frantschu-kreewu draudsiba". Saweenibà eestahjàs preekschstahwji no daschadu politiku, sinatneeku un mahklineeku grupam, starp kureem bij ari Herrio, de-Monti, Scharls Schids, wesela rinda senatoru, deputatu un Sorbonas proseforu.

Saweenibas mehrkis bij sekmet frantschu-kreewu saimneezifkàs politiskàs, sinatniskàs un mahklineezifkàs atteezibas. Nodibinajàs sinatniskà un literariskimahklineezifkà komisijas, kuras greesàs pee kreewu sinatneekeem un mahklineekeem nemt dalibu scho komisiju darbà, kopejas kulturas weidoschanà. Saweeniba isdod schurnalu weltitu Padomju Kreewijas saimneezifkai un kulturelai dsihwei. Leels nopelns saweenibai bij pee Kreewijas atsihschanas de jure un pee Franzijas-Kreewijas atteezibu nokahrtoschanas.

Kà konserwatiwais ar „sozialistu" brahkojas

Parisê „Révue des Annales" sarihkoja banketu, kurà peedalijàs diwi frantschu politiskee pretineeki Puankarè un Herrio, pee kam abi galda runàs, pehz LTA sinam isteiza weens otram komplimentus. Herrio aisrahdija uf Puankarè „leelajeem nopelneem" pasaules kara laikà un Puankarè atkal par Herrio meera un tautu tuwinaschanàs zenteeneem. Klahtesoschee sarihkoja abeem walstswihreem owazijas.

Polu prese par Latwiju

Sakarà ar nesenejo polu deputata Werschbizka peeprasijumu Saeimà par administrazijas rihzibu Jlukstes aprinki. Polijas prese stiprs ustraukums un parahdas raksti ar asu saturu, wehrsti pret Latwiju. Polu politiskàs aprindas usbudinatas un polu suhtnis Latwijà aisbrauzis uf Warschawu ar sinojumu sawai waldibai. Polu prese eeteiz masakuma tautibu aisstahweschanai Latwijà greestees pee Tautu Saweenibas.

Polu sozialistu „Rabotnik" raksta, ka pee sasspihletàs situazijas wainigs i apr. pr. Praulinsch ar sawu netaktisko rihzibu, i Werschbizkis, kursch paklausijis wahzu un kreewu grupu intrigam un naw stahjees sakaros ar latw. frakzijam Saeimà. Ari polu diplomatiskee preekschstahwji Latwijà naw gribejuschi waj ari nepratuschi noskaidrot asàs atteezibas, kas bijis nepeezeeschami wajadsigs tuhlin sanahkoschàs Baltijas walstu konferenzes dehl.

Jaunà Austrijas waldiba

Winê iswehleta no nazionalàs padomes Rameka waldiba. Sozialdemokrati nodewuschi baltas sihmites. Waldibà pahrswars kristigeem sozialisteem ar 2 wiswahzeescheem. Ahrleetministrs Mataja, kara ministrs reakzionarais Waguans. Par finansu ministri min saschistu wadoni Ahreru. Zaur to sagaida, ka wisa ministrija guhschot saschistisku nokrahsu. Par sozialdemokrateem domà, ka tee eeturschot „lojalu oposiziju".

Wahrda brihwiba

Polijas telegrafa agenturas redaktors sanehmis no eekschleetu ministra pahrmetumu par to, ka informejis presi par notikuscho dueli starp Scheptizki un Stintschinski. Peedraudets agenturai ar walsts pabalsta noleegschanu.

Stahwoklis Spanijà

No Parises sino, ka stahwoklis Spanijà kluhstot arweenu draudoschaks. Noteekot nemeeri starp 1921. gadà eesaukteem kareiwjeem, kurus waldiba atsakotees demobiliset. Ari uf Asriku, tureenes kustibas apspeeschanai suhtamee kareiwji sadumpojuschees un atsakas aisbrauki.

Marokà zihnas ar dumpineekeem wehl arweenu turpinàs ar wisai nelabwehligàm sekam preeksch spaneescheem. Pehdejee atkahpjas. Krituschi un eewainoti pehdejà laikà wairaki augstaki wirsneeki un leels skaits kareiwju.

Pepermentes Petera wehstules „Laikmetam"

3.

Es esmu sajuhsmas zilweks un newaru nesajuhsminatees lihdsi, kad ziti juhsmo. Nowembra swehtkus es noswehtiju kà peenahkas. Bet otrà deenà awisi panehmis es tà usbudinajos, ka gandrihs eesehdos beespeena kublinà, ko seewa bij nolikusi uf benka. Juhs warbuht ari lasijàt, kur tas ahrsemneeka kungs Grávit le latvien rakstijis: „Neatstahj labu eespaidu uf ahrsemneekeem", „wehl mums daudz jadara, lai atstahtu wajadsigo nazionalàs paschapsinas eespaidu uf ahrsemneekeem. Tas ir taisniba nazionalas paschapsinas eespaidu uf ahrsemneekeem un eeksch wineem atstaht mums wajaga. Kas mehs esam bes ahrsemneekeem? Ko welna Juhs tur Rigà darat, ka neeespeeschat winam? Taisnibu teikt, speests jau ir deesgan, gan rokà, gan padusê, gan aisslhmogotà koferi? Bet Juhs nahkamreis nemat to kungu Grávit le latvien un eespeeschat winam sahnos, tà kà lai pasihst muhsu nazionalo nagu. Tas buhs leeta.

Katrà sinà nopeetnas pahrdomas zeenigs ir ta pascha ahrsemneeku kunga nopeetnais padoms: „Jagahdà, lai uf preekschu Rigà buhtu wairak nazionalas sajuhsmas". — „Kà tad nu bes gahdaschanas" teiza Kenzis waj kahds zits no gudrakajeem latweescheem. Waj bes gahdaschanas man malka pati no mescha nahks mahjàs? Waj sweests un kahposti un renges Jums tur Daugawas tirgû gadijàs bes gahdaschanas? Ahrsemneeka kungam buhs taisniba: jagahdà lai sajuhsma buhtu Rigà. Bet kà to isdarit? Aispehrn pa Seemas swehtkeem es biju Dailes teatri uf „Stikla tupeliti", „Aladina lampu", waj kà nu tos schtukus tur sauza. Tur bij ari Karalis, un tas weenkahrschi parifeja: „Lai tauta parahda isbrihneschanos!" Un tauta to parahdija. Un atkal: „Lai tauta sajuhsminas!" Un wina sajuhsminajàs. Waretu ari tà, isnahktu ehrti un ahtri. Bet mehs jau esam demokratiska republika un mums nawa Karala. Teiksim, prefekts mums ir, bet prefekts tomehr naw tas, kas karalis. Karala wehleschanàs ir likums, bet prefekta wehleschanos saprot kà kurais. Tapehz ari noteek tà, ka presidenta gihmetni eesprauz starp desam un schkinkeem un tamlihdsigeem nezeenigeem preekschmeteem.

Ahrsemneeka kungs domà, ka tas aisz nazionalas sajuhsmas truhkuma. Es domaju pawisam otradi, protat, ka tas aisz sajuhsmas pahrmehra. Ka suhrmaneem neesot bijis peeteekoschi daudz sajuhsmas, to es waretu gan peelaist. Kur scheem gan lai ari rastos sajuhsma, kad ausas jau rudeni tik dahrgas un „Wulkani" un autobusi pehdejo pasascheeri zek no deguna nost. Bet ka daschàs zitàs aprindàs sajuhsmas ir bijis wairak kà wajadsigs, to es redsu turpat awises otrà pusê. Tur „Patria", „Austrums", „Seemeineeze", „Warawihksne", „Atauga", Seemelis" un „Latgales studentu beedriba", tà tad wesela septinas stud. beedr. ruhgti schehlojas, ka korp. studenti, wehl wairak „Talawija", aisskrehjuschi winàm garam un kamehr winas gahjuschas pa eelas widu, tee slawenà sosu gahjeenà pa Brihwibas trotuaru, tee pahri uf Gertrudes eelas stuhri, tee no tureenes eelai pahri uf Lahtschplehscha eelas stuhri. Un nu schàs pee skolas preekschneezibas suhdset. Kahdus solus admin. domajot spert lihdsigu parahdibu nowehrschanai? Bet itin nekahdus, waram droschi pateikt. Wina, t. i. administrazija, nedomà, newar domat un nespehs. Waj tad tas, teescham teesa, nenotikàs aisz nazionalas sajuhsmas pahrmehra, kad korporeli sosu gahjeenà defileja pa Brihwibas eelas trotuaru, tad siksakam pahri eelai uf Gertrudes eelas stuhri un atkal atpakal uf Lahtschplehscha eelas stuhri? Ko tad wini gan wareja darit, kur likt sawu sajuhsmas pahrmehru, kad nekorporeli gahja tik flegmatiski un lehnam? Lai wini waino paschi sewi. Jt sewischki „Atauga". To Edwarts Weidenbaums esot dibinajis. Waj „Atauga" domà, ka Edwarts Weidenbaums ari tik lehnam buhtu gahjis un lahwis korporeleem sewi nostreet?

Ka Rigà wispahri netruhkst ne nazionalas sajuhsmas ne zitas, par to ahrsemneeka kungs wareja pahrleezinatees ari wehlak. Kà peemehram nesen wehl imka jeb pa latwisku Kristigo Jaunekliu Saweenibà. Kahds trazis tur sazehlàs, kad profesors Gidoni eedroschinajàs wehl eeminetees, ka Redjards Kiplings esot anglu imperialisma deewinatajs. Kas par imperalismu, kà to drihkst teikt! Un ugunis sahlê nost, un swilpt, un aurot, un blaut, un wisu apkahrt gahst, un krehslus pa gaisu. Un weenu skolneezi no widus klasem bes samanas gar semi, un pahri tai un tumsà wiss juku jukam. Ja ta naw sajuhsma, tad es nesinu, kas tas ir. Un ja tas noteek pee kristigeem jaunekleem, tad es nesinu, kas wehl war notikt pa teem ziteem — pardon, ari gan tàpat kristigeem.

Ne, ne, lai nesaka ahrsemneeki, ka mehs uf wineem neatstahjam wajadsigu eespaidu. Kà tad mehs paschi, eekschsemneeki, protam zits zitu wajadsigi un newajadsigi tik labi eespaidot?

Strahdneeku dsihwe

Kuldigas strahdneeku dsihwe. Kaut gan te pastahw daschas fabrikas no pirmskara laika, kà sehrkozinu, tuhku, adatu u. z., tomehr wisi strahdneeki neatrod tajàs darbu un speesti meklet ahrpus pilsehtas uf Wentas, pee mescha darbeem u. z. Gadijumu strahdneeku stahwoklis daudf fliktaks par pahrejeem, jo tee pastahwigi maina darba weetas un atrodas ilgaku laiku noschkirti no pilsehtas, lihdf ar to no katras sabeedrifkas dsihwes. — Wasarà daudsi strahdneeki strahdaja pee Wentas kà koku pludinataji, bet sesonai isbeidsotees teem jameklè zitur darbs. Agrakos gados schee strahdneeki nodarbojàs pee meschu darbeem, kuri tad tika weikti apkahrtnê deesgan plaschos apmehros. Bet schogad ar mescha darbeem klusu un naw sinams, kad tee sahksees. Daka strahdneeku wasarà bija nodarbinati pee telefonu liniju remonta uf laukeem, kur ari apstahkli nebija spihdoschi, jo daschreis saimneeki atteizàs strahdneekeem dot pat naktsmahjas un teem bij jameklè sem klajas debess, lai gan ir bijis rihkojums, ka janahk pretim strahdneekeem, kas strahdà uf linijas. Sajuhtama dsihwokku krise, okupazijas laikà nodega wesels kwartals, bet jaunbuhwes naw zeltas neweenas. — Pahrtikas produktu zenas pazehluschàs uf maisi, kartupeleem un peena produkteem, neskatotees uf Kuldigas plascho un bagato apkahrtni. Gruhtee strahdneeku materialee apstahkli atsauzas loti uf sabeedrifko dsihwi, kas te rit pahrak gurdeni un pasiwi. Herta.

Mas-Straupes Grinberga dsirnawàs un wilnas wehrptuwê teek nodarbinati wairak strahdneeki pee neaprobeschota darba laika — daschreis wirsstundas ar kahrtejàm sneedsas lihdf 16 stundam, par kuram parasti Gr. neko nemaksa. Augusta mehn. sch. g. Gr. daschus strahdneekus atlaidis, kuri pehz atlaischanas sinojuschi slimo kasei par nepareisàm algas leeluma usdoschanam. Gr. nahzàs peemaksat ar nepatikschanam, tahds pats trazis sazeltos, ja darba inspektors dabutu sinat, ka daschi wilnas kahrschanas un wehrpschanas strahdneeki eeskaititi kà laukstrahdneeki slimo kasê un darba inspekzijas sarakstos. Sesis.

Gintermuischa pee Jelgawas

Kà sinams, kahdreis Saeimà tika peenemts likums par 8 stundu darba deenu. Bet kà to eewehro tàs eestahdes, kam teeschi buhtu jaruhpejas par tautas weselibu un labklahjibu, to peerahda tas, ka walsts wahjprahtigo eestahdê „Gintermuischà" wehl arween pastahw 12 stundu darba laiks ar daschadàm wirsstundam. Slimneeku kopejeem jastrahdà no 7 rihtà lihdf 7 wakarà. Daudsreis lihdf 10 wakarà. Tad nahk nakts deschure lihdf 6 reises mehnesi, kad kopejeem japawada smazigàs telpàs pee slimneeku trokschnoschanas 36 stundas no weetas. Waj 8 stundu darba deenas likums tika dots tikai uf papira? K—s

Mahksla

Dailes Teatrs. Schodeen, 25. now., plkst. 5 p. pusd. skolneeku israhdê „Mehrneeku laiki". Treschdeen, 26. now., plkst. pus 8 wak., par tautas israhdes zenam „Plahpigas seewas". Zeturtdeen, 27. now., plkst. pus 8 wak. „Zesars un Kleopatra" un peektdeen, 28. now. tautas israhdê „Plahpigas seewas".

Nazionalais Teatrs. Schodeen, 25. now., par tautas israhschu zenam „Ragana".

Treschdeen, 26. nowembri, „Ahrpus likuma".

Nazionalà Opera. Schodeen, 25. now., „Simsons un Delila"

Intimais Teatrs. (Doma lauk. 17). Schodeen, 25. now. p. 7.30 wakarà „Okasens un Nikoleta".

Aisrahdijumi

RAB Zentralbiroja klubs usaizina arodu beedribu beedrus, behrnus, kuri wehletos nemt dalibu pee seemas swehtku eglites programas ispildischanas, peeteikt un atwest schodeen, plkst. 7 wak. Brihwibas eelà 67, dz. 1. No 1. dezembra sahks registret behrnus, kuri nems dalibu pee eglites sarihkoschanas.

RABZ kluba komitejas paplaschinata sehde notiks schodeen, pulksten 7 wakarà. Jaerodas pahrstahwjeem no arodu beedribam, kuras eeeei RAB Zentralbirojà. Deenas kahrtiba: 1) behrnu kluba atwehrschana, 2) behrnu isrihkojums Seemas swehtkos u. z.

RABZ kluba mahkslas kolegijas sehde treschdeen, 26. now., plkst. 7 wak. Eerastees neistruhkstoschi.

Latw. Darba Jaunatnes Kulturas B-bas referentu kolegijas sehde schodeen, plkst. 9 wak. Kr. Barona eelà 92, dz. 1.

Tautas Augstskolas kori wehl wajadsigi dseedataji, sewischki wihreeschi (tenori un basi). Luhdf peeteiktees mehginajumos swehtdeenàs no plkst. pus 10 — pus 1 deenà un peektdeenàs no 7—9 wakarà Terbatas eelà 15/17. TA telpàs.

Rigas metalstrahdneeku arodbeedriba sasauz 30. now. plkst, 10 rihtà, Brihwibas eelà 67, dz. 1, pilnu beedru sapulzi. Deenas kahrtibà referats „Eksistenzes minimums un darba alga", waldes sinojumi un daschadi jautajumi (par eestahschanos Bernes metalstrahdneeku arodinternazionalê).

RAB Zentralbiroja klubs usaizina arodu b-bu beedrus, kuri wehletos apmahzitees uf puhteju instrumenteem, peeteiktees otrdeenàs un peektdeenàs pee kluba lozekleem, Brihwibas eelà 67, dz. 1. Turpat war peeteiktees beedri, kuri jau prot spehlet.

Rigas Transportstrahdn. arodsaweenibas waldes sehdes noteek katru zeturtdeenu, plkst. 6 wakarà. Arodsaweenibas darbwedis peenem beedru maksas ikdeenas no plkst. 10—12 d. un 4—7 w. Sestdeenàs no plkst. 10—2 d., Karla eelà 33, dz. 1. Swehtdeenàs un swehtku deenàs saw. telpas slehgtas. Walde.

Tautas Augstskolà paredsetàs L. Paegles lekzijas „Jaunakais pasaules literaturà", tiks lasitas Latw. Darba Jaunatnes Kult. Beedribà. Tee, kas jau registrejuschees T. A. un kas wehlas klausitees, teek luhgti registretees pirmdeenàs no plkst. 7—10 un peektdeenàs no plkst. 6—8 wakarà Kr. Barona eelà Nr. 92, dz. 1. Walde.

Rigas ahdu apstrahdataju arodu saweenibas waldes deschuras katru wakaru no 7—9 Brihwibas eelà 67, dz. 1. Beedri teek usaizinati nokahrtot mehneschmaksas.

Latwijas Ahrpusskolas Isglihtibas Kongresu Padomes lektori lasa lekzijas:

30. nowembri

Preekulê, Laukstrahdn. arodbeedribà K. Dehkens „Skola un basniza".

Leepajà, Tautas augstskolà, Basnizas eelà 7. J. Straubergs „Relatiwitates teorija" 2 lekz. (3 p. p. un 7 wak.)

Saukà, Laukstrahdneeku Saweenibà P. Risga „Zilweka daba".

Jelgawà Raina klubà Esera eelà Kl. Kalnin „Audsinaschana skolà un mahjà."

Walmeerà, Raina klubà Dr. A. Liberts „Radio aktiwitate un Rentgena stari" ar eksperimenteem.

Daudsewà, Saweesigà beedribà A. Zelminsch „Widus laiku kulturas dsihwe" ar gaism. bildem.

Lektori peeprasami zaur Kongresu Padomes biroju Rigà, Merkela eelà Nr. 1, dz. 3.

Teesa

Politisko prahwa teesu palatà

Teesu palata 22. nowembri isteesaja 27 politisko pahrsuhdsibu. Tà sauktà „Wideenas komunistu organisazija" tika teesata Apgabalteesà 29. julijà sch. g. No 39, kurus apzeetinaja 1923. g. julijà Apg. teesa noteesaja 27: Peteri Kareli uf 6 g., Jahni Atslehgu — 5 g., Peteri Rusmani un Karli Karla d. Knoku uf 4 g. spaidu darbos katru, Martu Pihlaini, Jahni Dselsiti, Mahrt. Jurgensonu, Jahni Otti, Jahni Bromultu, Jahni Ahboltinu, Jahni Schwalbi un Jahni Snatnaju — uf 4 g. zeetokshi. Abeem pehdejeem, kà karawihreem sodu pahrwehrta eeslodsischanà disziplinarà dalà uf to paschu laiku. Jahni Knospinu, Ernstu Biseneeku, Pauli Semeli, Emiliju Koknesi, Mariju Resgali un Jahni Kondratu — uf 3 g. zeetokshi katru. Peteri Knospinu, Wald. Jantschewski, Jahni Olu, Mildu Saars un Adolfu Karstu — uf 2 g. zeetokshi katru. P. Behrsu un P. Kruhminu uf 1 g. zeetokshi, bet Almu Saul uf 8 mehn. zeetokshi. Bet 12 no apsuhdseteem attaisnoja. Wairums noteesato spreedumu pahrsuhdseja teesu palatà, kuru tagad 4 — M. Saar, J. Kondratu, J. Olu un P. Behrsu attaisnoja, bet pahrejeem apstiprinaja Apgabalteesas spreedumu. k—.

Slepkawibas prahwu isteesaja 21 nowembri teesu palatà pret agronomu Indriki Usiku, kursch politiskà strihdû eekarsis bij noschahwis Ignatu Janischkanu.

Apgabalteesa Usiku noteesaja uf 1 g. 6 m. pahrmahzibas namà. Prokurors un noschautà Janischkana seewa pahrsuhdseja uf teesu palatu, kura Apg. teesas spreedumu apstiprinaja, peespreesdama wehl noschautà seewai 25 Ls mehnesi lihdf iseeschanai pee otra wihra, bet 2 behrneem 10 Ls mehnesi lihdf winu pilngadibai. k—.

Daschadas sinas

Pasaules uhdensspehks. Jaunais Sweedrijas sinatneeks Dr. Swens Nordlinds aprehkinajis wisas pasaules uhdensspehka daudsumu. Eiropà wisbagatakà ar uhdenskritumeem ir Sweedrija: winas uhdensspehku war peelihdsinat 17,9 miljoneem sirgspehka. Sweedrijai seko Norwegija ar 12,2, tad Franzija — 11,7, Italija — 5,5, Spanija — 4, Wahzija, Austrija un Somija ar 3 miljoneem sirgspehka. Wisas Eiropas uhdensspehks peelihdsinams 74 miljoneem sirgspehka. Eiropa, salihdsinot ar ziteem kontinenteem, nabaga: Afrikas rihzibà atrodas uhdensspehks 211 miljonu sirgspehka apmehros, jo weens pats Estuari kritums uf Kongo upes spehj radit 100 miljonu sirgspehka. Seemelamerikas rihzibà atrodas uhdensspehks 115 miljonu sirgspehka apmehrà. Deenwidamerikas uhdenskritumos slehpjas 80 uu Asijas — 92 miljoni sirgspehka. Wisas pasaules uhdensspehku Dr. Nordlinds aprehkina uf 602 miljoneem sirgspehka, no kureem 137 miljoni atrodas Anglijas teritorijà. LTA.

Pehdejà brihdî

Pahrgrosibas Egiptê

Londonà, 26. now., Egiptê nodibinajusees koalizijas waldiba ar lihdsschinejo senata presidentu Siweru-paschà preekschgalà. Siwerfs nesen bijis par suhtni Romà. Situaziju paschlaik pilnigi pahrwalda, kà Reuteram sino, anglu wirskomisijas lords Allenbijs. Sudanà issludinats aplenkuma stahwoklis un jau sahkusees egipteeschu kara spehka nodalu iswahkschana. Wirskomisaram dotas neaprobeschotas pilnwaras rihkotees tà, kà ween winsch to usskata par wajadsigu. Egiptê, kara stahwokli issludinat azumirkli naw paredsets. Muitas eestahdes Aleksandrijà okupejuschi 100 anglu flotes kareiwji.

Kairà wiss meerigi. Kara kugu suhtischana uf Egipti turpinas. Anglu drednouts „Ironduke". Maltà sanehmis pawehli isbraukt uf Aleksandriju un drednouts „Malaija" — dotees uf Port-Saidu.

Atbildigais redaktors: J. Wilsons.
Isdewejs: Komandit-sabdr. „Burtneeks".

D. M. Pagaidu strahdn. apdroschinaschanas kase
pasino saweem
dalibneekeem,
ka eespeests un sanemams
ahrstu, wezmahschu, apteeku u. t. t. saraksts,
ar kuru atzelts eepreekschejais.
Saraksts sanemams katru deenu parastà kases darba laikà, istabà Nr. 8.
Lihdf ar scho kase pasino, ka aisbildinaschanàs par kases ahrstu adresu nesinaschanu netiks eewehrota.

„Weeniba"
nedelas schurnals, Rigas Arodu Beedribu Zentralbiroja isd.
Nr. 18.
isnahzis. Saturs: Marksisma pamatlinijas. 3. internazionale. Par organisaziju. Jaunatne un mahksla. Paschattaisnotee. Darba dsihwe. Kuldigas sehrkozinu fabrika. Kuldigas adatu fabrika „Planet". Arodbeedribas. RAB Zentralbiroja plenarsehde 14. now. 1924. g. RAB Zentralbiroja delegatu un Latw. strahdn. kop. arodb. presidiju apspreedes protokols. Strahdneeku kultura. Kronika.
Numurs maksà 16 sant.
Dabujams wisos awischu kioskos.
Redakzija un ekspedizija.
Rigà, Brihwibas eelà Nr. 67. dz. 1. Telefons 14-78.

JAUNÀS KULTURAS
apgahdibà isnahkuschas
Leona Paegles lugas: 1) **„Par un pret"**, 4 zeleeni lauku skatuwem (eeteizams israhdit pirms pag. padomju wehleschanam) 60 rbl. 2) **„Nahwes kalejs"**, weenzehleens, 15 rbl. 4) **„Kahdas masas meitinas peedsihwojumi"**, behrnu luga, 35 rbl.
Dsejas: 1) **„Spahrni"** 40 rbl. 2) **„Karogi"**, 30 rbl. 3) **Leons Paegle dsejo intimi"**, 20 rbl. (4 **„Zeetumi nelihdf"**, 50 rbl.
Romans: „Kursch mani mihlî", 80 rbl.
Kino notikumi: 7 dalàs **„Panama"**. 30 rbl.
Pehrkat! Lasat! Israhdat!
Wairumà pee **„Daile un Darbs"** Kurmanowa eelà Nr. 8.

Isnahkuschas un dabujamas wisur ilustretàs
pasaku grahmatas
„Laimes putns", Linarda Laizena ar Jahna Leepina sihm., **„Palaidnigee puikas"** Deenwidjuhras Salineeku pasaka L. Laizena tulkojumà ar U. Skulmes sihm. Rigas mahkslineeku grupas isdewumà.
„Kulturas Balss" generalkomisijà.

Rigas metalstrahdn. aroda saweeniba
sasauz swehtdeen, 30. nowembri plkst. 10 rihtà, Brihwibas eelà Nr. 67, dz. 1
pilnu beedru sapulzi
Deenas kahrtibà: 1) referats „Eksistenzes minimums un darba alga", 2) waldes sinojumi, 3) daschadi jautajumi.
Beedri teek usaizinati neistruhkstoschi eerastees.
Walde.

L. T. B.
Zelojoschais Teatrs.
Sloka — 29. nowembri
Brakko komedija
„Negataws auglis."
Sabilê — 30. nowembri
Halbes drama
„Straume"

Dailes Teatrs.
Schodeen, 25. now. p. 5 p. p.
skolneeku israhdê
„Mehrneeku laiki."
Treschdeen, 26. now. plkst. 1/2 8 w.
Tautas israhdê
„Plahpigas seewas."
Zeturtdeen, 27. now. p. 1/28 w.
„Zesars un Kleopatra."

Nazionalais Teatrs.
Schod., 25. now. p. 7 wak.
tautas israhdê
„Ragana"
Treschdeen, 26. now., plkst. 7 w.
„Ahrpus likuma"

Nazionalà Opera.
Schod., 25. now, plkst. 7 wak.
„Simsons un Delila"
Treschdeen, 26 now., plkst. 7 w.
Fra Diawolo.

Eespeests „Erko" speestuwê, Meesneeku eelà 4.